

<https://doi.org/10.52326/csd2023.22>

STATE POLICIES IN THE FIELD OF AGRICULTURE AND THEIR IMPACT ON THE QUALITY OF LIFE OF THE RURAL POPULATION

POLITICILE DE STAT ÎN DOMENIUL AGRICULTURII ȘI IMPACTUL ACESTORA ASUPRA CALITĂȚII VIEȚII POPULAȚIEI RURALE

Cristina Șarban

Technical University of Moldova, 168 Stefan cel Mare and Sfânt Boulevard, Chisinau, Moldova

Abstract: A national priority for the Government of the Republic of Moldova is to create conditions for the well-being of the rural population, which today accounts for 60% of the total population of the Republic of Moldova, and the increasing depopulation of communities and the country is the consequence of poor living and working conditions in rural areas.

In this context, the state proposes a rural development programme and establishes a range of public policies for sustainable rural socio-economic development, with a target objective of increasing income from sustainable sources, ensuring decent living conditions, improving working conditions and reducing informal employment, including ensuring more effective, accountable, transparent and inclusive governance.

The aim of the research is to analyse the impact of these policies on the country's population, highlighting vital needs and how to respond to new challenges and changes in the social and economic sphere.

Based on the research carried out, it was found that in the Republic of Moldova most localities have lost their local economic base, and the predominantly imported services and goods, including energy resources, are paid from remittances or social benefits. Thus, the activities that have a direct impact on the development of the local economy are traditionally activities that exploit the natural and cultural resources of the rural environment, and the rural environment is a geographical area in which the largest quantity of natural resources that can be obtained in a region is concentrated, even if agriculture is the basic sphere that exploits these resources.

Keywords: *development, inclusive governance, opportunities, priority, Republic of Moldova, rural population, sustainability, well-being.*

JEL code: *H1; Q01; Q1; Q14; Q18; Q38.*

Abstract: O prioritate națională pentru Guvernul Republicii Moldova este crearea condițiilor pentru bunăstarea populației rurale, care astăzi reprezintă 60% din populația totală a Republicii Moldova, iar depopularea tot mai mare a comunităților și a țării este consecința condițiilor proaste de viață și de muncă în mediul rural.

În acest context, statul propune un program de dezvoltare rurală și stabilește un șir de politici publice pentru dezvoltarea socio-economică durabilă a mediului rural, având ca obiectiv țintă creșterea veniturilor din surse durabile, asigurarea unor condiții de trai decente, îmbunătățirea condițiilor de muncă și reducerea ocupării informale a forței de muncă, inclusiv asigurarea unei guvernări mai eficiente, responsabile, transparente și incluzive.

Scopul cercetării este de a analiza impactul acestor politici asupra populației țării, evidențiind nevoile vitale și modalitățile de răspuns la noile provocări și schimbări din sfera socială și economică.

Pe baza cercetărilor efectuate, s-a constatat că în Republica Moldova majoritatea localităților și-au pierdut baza economică locală, iar serviciile și bunurile importate preponderent, inclusiv resursele energetice, sunt plătite din remitențe sau beneficii sociale. Astfel, activitățile care au un impact direct

asupra dezvoltării economiei locale sunt, în mod tradițional, activități care exploatează resursele naturale și culturale ale mediului rural, iar mediul rural este o zonă geografică în care este concentrată cea mai mare cantitate de resurse naturale care pot fi obținute într-o regiune, chiar dacă agricultura este sfera de bază care exploatează aceste resurse.

Cuvinte-cheie: dezvoltare, guvernare incluzivă, oportunități, prioritate, Republica Moldova, populație rurală, durabilitate, bunăstare.

Introducere

Sectorul agrar joacă un rol vital în asigurarea hranei și a resurselor necesare pentru populație. În contextul creșterii calității vieții, este esențial să se asigure sustenabilitatea economică a acestui sector, pentru a putea răspunde nevoilor actuale și viitoare.

Implementarea unor mecanisme corecte, necesită o abordare integrată și colaborare între diferite părți interesate, precum guvernul, fermierii, organizațiile non-guvernamentale și sectorul privat, deoarece după cum spunea și Ursula von der Leyen, președinta Comisiei Europene ”Zonele rurale constituie structura societății noastre și sunt cele care imprimă economiei noastre ritmul său vital. Ele reprezintă o parte esențială a identității noastre și a potențialului nostru economic. Ne vom prețui și conserva zonele rurale și vom investi în viitorul lor” [4].

De la obținerea independenței, Republica Moldova s-a confruntat cu o serie de probleme social-economice acute, care în anii ‘90 au provocat o scădere fără precedent a calității vieții populației. Cu toate acestea, pe măsură ce s-au realizat reforme fundamentale pe termen lung, s-au obținut rezultate importante în dezvoltarea social-economică, ceea ce a contribuit la o creștere semnificativă a calității vieții oamenilor. Aceasta și-a găsit reflectare în dinamica pozitivă a principalilor indicatori ai nivelului și condițiilor de trai ale populației Republicii Moldova [5].

Pe acest principiu și în prezent o prioritate națională reprezintă pentru Guvernul Republicii Moldova crearea condițiilor de bunăstare a populației din mediul rural, care constituie astăzi 60% din totalul populației țării, iar fenomenul tot mai accentuat de depopulare a comunităților, fiind consecința condițiilor precare de trai și muncă în localitățile rurale.

În acest context, este necesară stabilirea unui spectru de politici publice pentru ca zonele rurale să devină mai atractive pentru populație, cu precădere pentru tineri, femei și migranți, prin dezvoltarea infrastructurii fizice și sociale, digitalizarea localităților, sporirea oportunităților de ocupare a forței de muncă, dar și promovarea implicării active a parteneriatelor public-antreprenorial-civil în dezvoltarea comunităților rurale, prin simplificarea regulilor de activitate pentru întreprinderile mici și mijlocii; dezvoltarea capacităților de asimilare a fondurilor pentru dezvoltare, inclusiv, selecția strategică a priorităților, evaluare, proiectare, achiziție și asigurare a calității; crearea locurilor noi de muncă în domeniile cultural-turistice, etc.

Reieșind din analiza rezultatelor implementării politicilor statului pe dimensiunea dezvoltării rurale în baza Strategiei Naționale de Dezvoltare Agricolă și Rurală 2014-2020 [1], aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 742/2015, analiza politicilor statului în curs de implementare și analiza rezultatelor implementării programelor de suport, implementate de partenerii externi, Guvernul stabilește deja un spectru de politici publice care e constituit din măsuri de dezvoltare economică și incluziune socială a comunității din zonele rurale, ținând sporirea bunăstării și a nivelului de satisfacție a populației din mediul rural, și anume:

- facilitarea creării, dezvoltării și diversificării întreprinderilor mici și crearea noilor locuri de muncă în localitățile rurale, cu prioritatea de integrare în lanțurile valorice naționale și internaționale a produselor agroalimentare autohtone și implementare a inovațiilor tehnologice și soluții ale economiei verzi;
- favorizarea promovării și valorificării patrimoniului național (natural și cultural);
- susținerea dezvoltării infrastructurii conexe afacerilor, abordând prioritățile strategice naționale și regionale de valorificare a oportunităților economiei verzi și a resurselor naturale regenerabile, stimularea implementării soluțiilor inovative și digitale, gestionare eficientă și responsabilă a deșeurilor.

- creșterea nivelului de accesibilitate și calitate în utilizarea tehnologiilor informaționale în zonele rurale;
- creșterea nivelului de implicare a populației în procesul de elaborare, implementare, monitorizare și evaluare a strategiilor de dezvoltare locală, care sunt realizate pe dimensiunea dezvoltării socio-economice sustenabile a mediului rural.

Materiale și metode

Cercetarea dată reprezintă un studiu aprofundat al literaturii în domeniu, al cadrului legislativ național, al informațiilor statistice furnizate de Biroul Național de Statistică (în continuare – BNS). Prezenta cercetare este, în fond, un studiu analitic descriptiv, de sinteză și grafic, care tinde spre stabilirea unor recomandări necesare soluționării problemelor analizate.

Rezultate și discuții

Carta europeană a spațiului rural definește spațiul rural ca o „zonă interioară sau de coastă care conține satele și orașele mici, în care majoritatea părții terenului este utilizată pentru agricultură, silvicultură, acvacultură și pescuit; activitățile economice și culturale ale locuitorilor acestor zone (artizanat, industrie, servicii etc); amenajările de zone neurbane pentru timpul liber și distracții (sau de rezervații naturale)” [6].

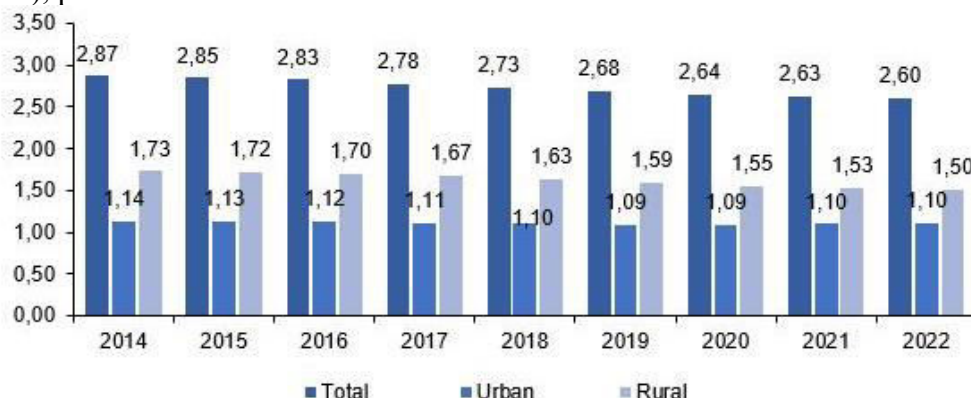
Zonele rurale ale Uniunii Europene constituie 80% din totalul teritoriului, unde locuiesc 137 de milioane de oameni, iar media de vârstă este mai ridicată decât în zonele urbane și va începe să scadă încet doar în următorul deceniu. [7]

Conform Cadastrului Funciar la 1 ianuarie 2022, din suprafața totală a Republicii Moldova de 3385 mii ha, terenurile agricole ocupă 2260 ha (67%), terenuri silvice 450 ha(13%), ape 88 ha(2,6%).

Densitatea populației Moldovei este de 85,8 loc/km², în or. Chișinău fiind de aproximativ 1500 loc/ km², iar în Uniunea Europeană, în mediu, densitatea populației constituie 116 loc/km², Parisul fiind orașul cel mai populat (cu densitatea de 21 mii loc/km²) [8].

Spațiul rural al țării este constituit din suprafața administrativă a celor 1575 de sate și localități din 1682 total localități. Bugetele locale sunt formate, în principal, din veniturile bugetului de stat, veniturile proprii și resurse atrase. Iar veniturile proprii sunt formate, în general, din contul impozitului funciar pentru terenurile agricole, impozitul pentru pământurile cu destinație agricolă, care se află în proprietatea gospodăriilor țărănești, a impozitului funciar al persoanelor fizice, plata pentru arendă a terenurilor cu destinație agricolă, taxe pentru amenajare, taxe pentru întreprinderile comerciale.

În pofida faptului că mediul rural din Republica Moldova deține un nivel înalt de atractivitate din punct de vedere a accesului la resursele naturale vitale (pământ, apă, păduri) pentru a profita din plin și pentru a duce efectiv un mod sănătos de viață, conform datelor Biroului Național de Statistică (vezi Figura 1), ponderea este către mediul urban.

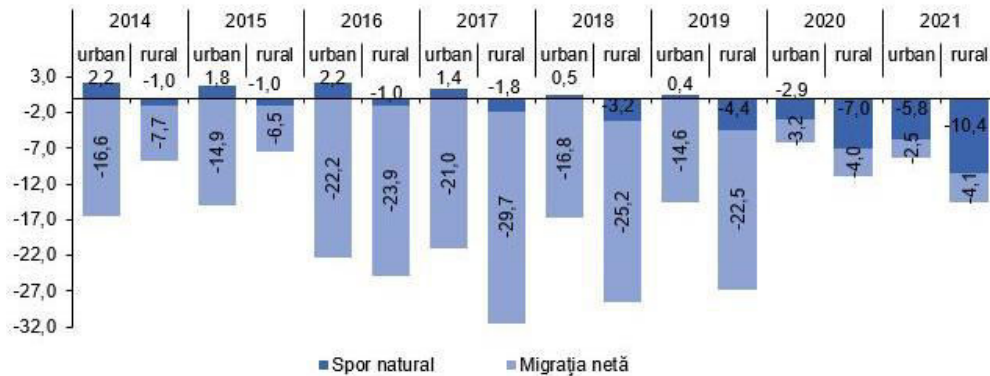

Figura 1. Numărul populației cu reședință obișnuită pe medii în anii 2014-2022, mil. persoane
Sursa: Datele Biroului Național de Statistică [8]

Problema majoră care trebuie abordată la nivel statal este fenomenul devenit deja stabil de depopulare a mediului rural, atestat de migrația în masă și îmbătrânirea populației, care deja în mod constant servesc drept motiv, dar și efect a situației precare din mediul rural. Or atunci când sunt

însoțite de o lipsă de conectivitate, de o infrastructură subdezvoltată și de lipsa oportunităților de ocupare a forței de muncă și de un acces limitat la servicii, acest lucru face ca zonele rurale să fie mai puțin atractive pentru a trăi și a munci.

Aceasta o demonstrează și fluxurile migratorii din mediul rural. Astfel, în anii 2014-2021 se atestă o creștere considerabilă a migrației nete negative de la 7,7 mii persoane în anul 2014 până la 22,5 mii persoane în anul 2019, valoarea maximă fiind înregistrată în anul 2017, ajungând la o migrație netă negativă de 29,7 mii persoane. Respectiv, numărul total al populației din mediul rural fiind în descreștere cu 230 mii locuitori ori cu 13,3 %, din 2014 până în 2022. (vezi Figura 2).

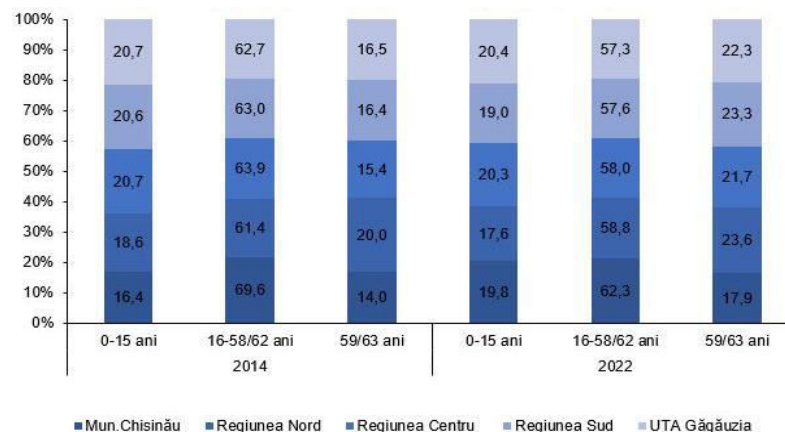

Figura 2. Componentele creșterii/descreșterii populației pe medii în anii 2014-2021, mii persoane

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică [9]

Descreșterea numărului persoanelor emigrate din mediul rural până la 4,0 mii în 2020 și 4,1 mii în 2021 se datorează fenomenului de îmbătrânire a populației în mediul rural, populația migratoare de regulă făcând parte din categoria forței de muncă active, dar și faptului că aceasta a coincis cu perioada pandemiei, când procesele migraționiste ale populației au fost restricționate la nivel mondial.

Cifrele din Figura 3, demonstrează că ponderea populației vârstnice a crescut în perioada 2014-2022 în toate regiunile de dezvoltare, iar cele mai mari creșteri ale ponderii persoanelor vârstnice se atestă în Regiunea Sud (cu 6,9 puncte procentuale) și Regiunea Centru (cu 6,3 puncte procentuale).

Figura 3. Repartizarea populației pe unele grupe de vârstă și pe regiuni, anii 2014-2022

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică [10]

În Republica Moldova, majoritatea localităților și-au pierdut baza economică locală, iar serviciile și mărfurile preponderent importate, inclusiv resursele energetice, sunt achitate din bani proveniți din remitențe ori prestații sociale [11].

Astfel, activitățile, care au impact direct asupra dezvoltării economiei locale în mod clasic constituie activitățile care valorifică resursele proprii ale mediului rural, naturale și culturale. Or

mediul rural, conform definiției clasice iterate mai sus, este un spațiu geografic în care este concentrată cea mai mare cantitate de resurse naturale, care poate fi obținută dintr-o regiune, chiar dacă agricultura este sfera de bază care valorifică aceste resursele.

Astfel, totodată Republica Moldova este o destinație turistică care prezintă interes pentru cetățenii străini, dar și un domeniu care necesită o atenție deosebită din partea statului în aspect de intervenții de susținere a activităților de dezvoltare a afacerilor în acest domeniu, conform opiniilor mai multor experți în domeniul dezvoltării rurale [12].

Deci, combinația eforturilor de promovare a agriculturii bazate pe valorificarea eficientă a resurselor naturale și producerea produselor de calitate, dar și promovarea și susținerea activităților conexe acestora în zonele rurale, care ar multiplica economiile locale, va avea ca efect scontat creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă în mediul rural, dar și un management durabil al resurselor naturale și patrimoniului cultural, care în tandem vor asigura prosperitatea viitoarelor generații ale țării.

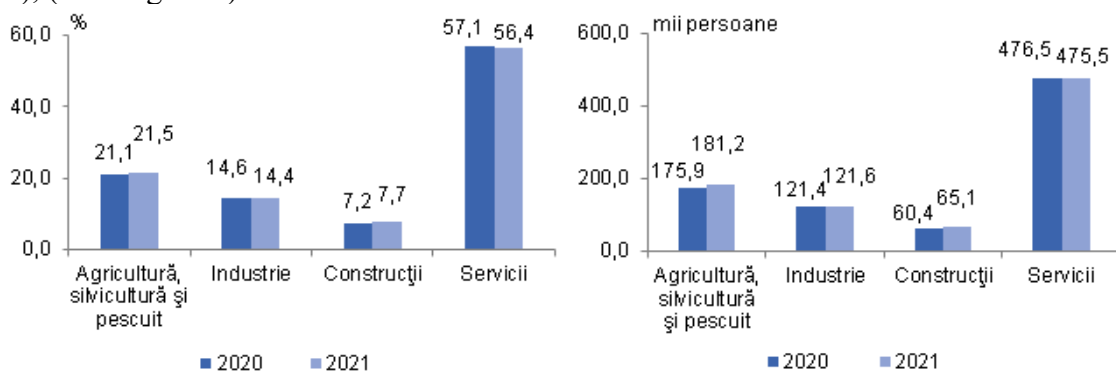
Conform Strategiei Naționale de Dezvoltare 2030 (în continuare - SND 2030) [3], condițiile materiale și incluziunea socială sunt factori determinanți ai unei vieți calitative. Condițiile materiale dictează capacitatea persoanelor de a transforma resursele în condiții bune de trai și sunt cele care ne permit estimarea posibilității unei persoane de a avea o calitate mai bună a vieții. Accesul la bunuri și servicii calitative, la surse sigure de apă, sistem de canalizare, asigurarea surselor de energie direct marchează calitatea vieții. Prin urmare, politicile publice trebuie să urmeze aceste obiective în mod prioritar, în particular prin stimularea unei alocări oportune de resurse private și publice în acest sens.

Or azi opinia publică denotă că 60% din populația rurală se arată nemulțumită de măsurile întreprinse de Guvern privind asistența medicală și 58% privind calitatea educației, 43% sunt nemulțumiți de accesul și calitatea infrastructurii rutiere, iar 83.8% din populația rurală se arată nemulțumită de acțiunile Guvernului în ceea ce privește crearea oportunităților de angajare în câmpul de muncă [13].

Nivelul veniturilor este unul din elementele fundamentale care definește calitatea vieții, iar nivelul scăzut al acestora și riscurile sporite de sărăcie sunt cauzate de oportunitățile economice limitate, care împiedică oamenii, în special cei din grupurile vulnerabile, să-și realizeze aspirațiile profesionale, atât în calitate de angajați, cât și în calitate de angajatori, conform SND 2030.

Datele statistice constată, că venitul mediu pentru o persoană în mediul rural constituie 2985 lei, comparativ cu 4309 lei în mediul urban, iar acesta cu greu acoperă minimumul de existență de 2070,6 lei pentru mediul rural [14], cheltuielile lunare de consum constituind în mediu 2579,9 lei lunar, 62% din acestea fiind destinate pentru produse alimentare și servicii comunale (locuință, apă, gaz și electricitate), iar pentru sănătate doar 4,3%.

Din distribuția persoanelor ocupate pe activități economice rezultă că în 2021 în sectorul agricol al Republicii Moldova au activat doar 181,2 mii persoane sau 21,5% din totalul persoanelor ocupate (comparativ cu 175,9 mii persoane (21,1%) în 2020; în anul 2019 - 182,8 mii persoane (21,0%), (vezi Figura 4).

Figura 4. Distribuția populației ocupate după activități economice, anii 2019-2021

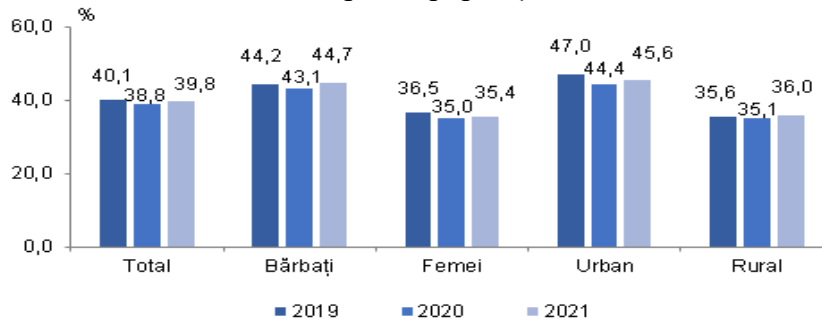
Sursa: Datele Biroului Național de Statistică [15]

Deci, cu toate că se deslușește o tendință minoră de ameliorare a situației, agricultura, în mod clasic fiind principalul domeniu de activități valorificatoare de economii în mediul rural, din păcate în continuare nu își îndeplinește acest rol în Republica Moldova.

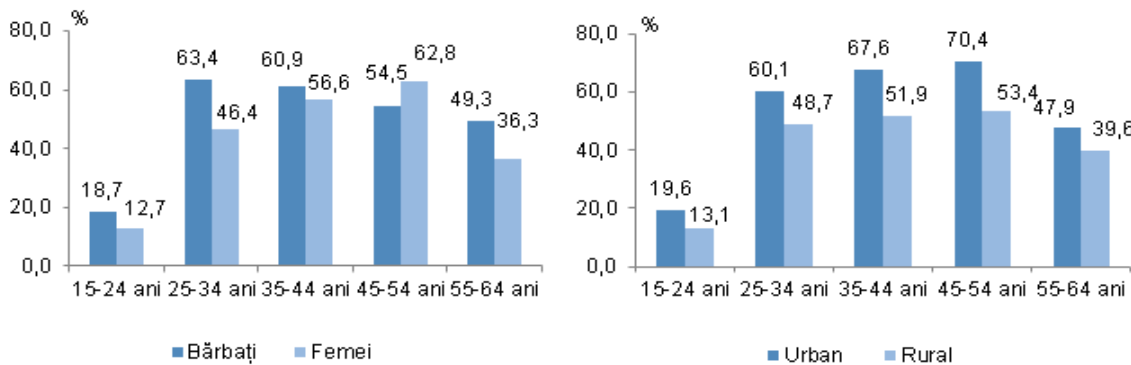
Conform Strategiei Naționale privind Ocuparea Forței de Muncă pentru anii 2017–2021 „Tranziția perpetuă către o economie de piață, crizele globale și disensiunile economice și sociale interne au influențat semnificativ piața muncii în Republica Moldova. În pofida eforturilor depuse de autoritățile publice, situația de pe piața muncii este în continuare una critică, iar principalii indicatori ai ocupării au înregistrat niveluri scăzute în ultimii ani. Deficitul de locuri de muncă de calitate, productivitatea joasă a muncii și veniturile mici, dezvoltarea economică nefavorabilă mediului rural, tratarea discriminatorie a unor grupuri ale populației pe piața muncii, și capacitățile instituționale modeste au amplificat sărăcia, au perpetuat excluziunea socială și au generat migrația externă de muncă ca și alternativă a șomajului și ocupării informale.” [2].

Astfel, Republica Moldova rămâne să fie statul cu una din cele mai mici rate de ocupare la nivel european, care constituie 39,8% (iar în mediul rural aceasta se cifrează la 36%, comparativ cu 45,6% în mediul urban) (vezi Figurile 5 și 6), comparativ cu media europeană de peste 70% [24], Suedia atingând cel mai înalt nivel de ocupare a populației de 75%.

Figura 5. Rata de ocupare pe sexe și medii, anii 2019-2021

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică [15]

Figura 6. Rata de ocupare pe grupe de vârstă și în funcție de sexe și medii, 2021

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică [15]

Conform constatărilor Raportului de stare a țării 2021, pentru a asigura o dezvoltare umană decentă, Republica Moldova trebuie să-și dinamizeze creșterea economică. Mai mult, este nevoie de creat condiții pentru a susține o creștere economică durabilă în timp, care la rândul său ar putea genera, pe termen lung și în mod constant, venituri pentru stat și populație. Doar în contextul unei dezvoltări economice robuste populația poate obține câștiguri mai înalte, iar statul poate colecta mai multe impozite și, astfel, poate finanța într-o manieră mai „generoasă” infrastructura și serviciile publice. În acest context, cea mai mare provocare pe termen lung pentru Republica Moldova rămâne schimbarea paradigmei economice. Astfel, se face imperativ necesară extinderea investițiilor în infrastructura fizică și socială, precum și implementarea standardelor de calitate europene pentru a facilita de accesul produselor moldovenești pe piețele internaționale [16].

Concluzii generale și recomandări

- Republica Moldova dispune de toate condițiile naturale pentru dezvoltarea intensivă a agriculturii. Această ramură de pe vremuri a fost și este posibil să rămână unul dintre pilonii principali ai economiei naționale, deoarece este o sursă de bogăție, care să conducă la eficiența economică și totodată la ridicarea nivelului de trai al țării.
- Pământul este cea mai mare bogăție pe care o are Republica Moldova, iar agricultura este ramura primordială de activitate a întregii populații. Pornind de la aceste premise, este cert că anume acest sector trebuie să fie baza dezvoltării economice a țării și vectorul principal de orientare a politicilor Guvernului.
- Agricultura este un sector strategic pentru țară, care dispune de potențial de dezvoltare și putem contribui la revenirea încreștată a agriculturii la pozițiile pierdute în ultimele decenii. Creșterea productivității necesită investiții, de aceea e necesară creșterea fondurilor de subvenționare în agricultură; o șansă pentru creșterea veniturilor obținute în sectorul agricol ar fi promovarea și facilitarea exporturilor de produse agroalimentare; trebuie să delimităm cele mai competitive domenii din sectorul agrar și să punem accent anume pe dezvoltarea acestora. O practică nouă în agricultura țărilor dezvoltate, dar și în curs de dezvoltare, este cultivarea și promovarea produselor ecologice pure. Acestea ar fi o șansă reală pentru Republica Moldova de penetrare a piețelor externe unde există o cerere crescândă pentru produsele ecologice, dar și a celor cu valoare adăugată din segmentul plantelor medicinale și etero-oleaginoase.
- Politicile publice elaborate pentru asigurarea unei dezvoltări rurale trebuie direcționate spre îmbunătățirea calității vieții populației, care trăiește în spațiul rural, crearea oportunităților de angajare a forței de muncă întru asigurarea creșterii economice a localităților, păstrarea, dar și valorificarea peisajului natural și cultural ale zonelor rurale întru dezvoltarea durabilă a spațiilor rurale conform condițiilor și specificului acelor meleaguri.

Există mai multe aspecte cheie ale politicii agricole și de dezvoltare rurală, care pot include:

- Subvenții și sprijin financiar. Guvernul poate oferi subvenții și sprijin financiar fermierilor pentru a-i ajuta să facă față provocărilor economice și să-și dezvolte afacerile agricole. Aceste subvenții pot fi acordate sub formă de subvenții directe, subvenții pentru inputuri agricole sau subvenții pentru investiții în infrastructură agricolă.

- Politici de piață și comerț. Implementarea politicilor care să reglementeze piața agricolă și să asigure un mediu concurențial echitabil pentru fermieri. Aceste politici pot include stabilirea prețurilor minime garantate, promovarea comerțului internațional și facilitarea accesului la piețele externe.

- Dezvoltarea infrastructurii agricole. Investiții în dezvoltarea infrastructurii agricole, cum ar fi sistemele de irigații, drumurile rurale, depozitele și piețele agricole. Aceste investiții pot îmbunătăți accesul fermierilor la resurse și piețe, contribuind astfel la creșterea sustenabilă a sectorului agricol.

- Inovație și cercetare agricolă. Suport în cercetare și inovație în sectorul agricol prin finanțarea programelor de cercetare agricolă și prin promovarea transferului de tehnologie către fermieri. Aceasta poate contribui la creșterea productivității agricole și la dezvoltarea unor practici agricole mai sustenabile.

- Dezvoltarea rurală și diversificarea economică. Politicile agricole și de dezvoltare rurală pot viza și dezvoltarea zonelor rurale în ansamblu, prin promovarea diversificării economice și crearea de locuri de muncă în afara sectorului agricol. Aceasta poate include sprijinirea turismului rural, promovarea antreprenoriatului rural și dezvoltarea infrastructurii sociale și de servicii în mediul rural.

- Acces la resurse. Asigurarea accesului la resurse precum teren agricol, apă, semințe și inputuri agricole de calitate. Implementarea politici și programe care să faciliteze accesul la aceste resurse pentru fermieri, în special pentru micii producători agricoli.

- Diversificarea producției agricole. Cultivarea unor culturi alternative sau introducerea unor activități complementare, cum ar fi turismul rural sau prelucrarea produselor agricole. Promovarea agriculturii ecologice și a metodelor sustenabile de producție.

- Dezvoltarea lanțurilor de aprovizionare și comercializare. Îmbunătățirea infrastructurii de transport și depozitare; promovarea cooperativelor agricole și facilitarea accesului la piețe locale și internaționale; implementarea unor politici de prețuri echitabile și transparente.

- Educație și formare profesională. Investiții în educație și formare profesională în sectorul agrar pentru a spori competențele și cunoștințele fermierilor; promovarea burselor și programelor de stagii în agricultură.

Referințe:

1. Strategia Națională de Dezvoltare Agricolă și Rurală pentru anii 2014 – 2020. În Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.152 din 10.06.2014;
2. Strategia Națională Privind Ocuparea Forței de Muncă pentru anii 2017–2021. În Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 109-118 din 07.04.2017;
3. Strategia Națională de Dezvoltare „MOLDOVA 2030;
4. https://rural-vision.europa.eu/index_ro ;
5. https://ince.md/uploads/files/1636535903_calitatea-vietii-populatiei.pdf ;
6. https://ec.europa.eu/regional_policy/ro/newsroom/news/2021/06/30-06-2021-long-term-vision-for-rural-areas-for-stronger-connected-resilient-prosperous-eu-rural-areas ;
7. https://ec.europa.eu/regional_policy/ro/newsroom/news/2021/06/30-06-2021-long-term-vision-for-rural-areas-for-stronger-connected-resilient-prosperous-eu-rural-areas ;
8. https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/Moldova_in_cifre/2022/Moldova_in_cifre_editia_2022.pdf ;
9. https://statistica.gov.md/ro/populatia-cu-resedinta-obisnuita-in-profil-teritorial-la-inceputul-anilor-2014-2-9578_59589.html;
10. https://www.iri.md/wp-content/pdf/PB3_Oct-2020_Ro.pdf, https://www.iri.md/wp-content/pdf/REL_06012021_economics_ro.pdf, https://www.iri.md/wp-content/pdf/PB3_Oct-2020_Ro.pdf, https://www.iri.md/wp-content/pdf/PB3_Oct-2020_Ro.pdf ;
11. <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=7344&parent=0>
12. https://www.iri.md/wp-content/pdf/PB5_Feb-2022_Ro.pdf ; <https://agora.md/stiri/78065/solutii-turismul-rural-un-nou-suflu-pentru-satele-moldovei-cum-arhitectura-traditiile-si-ospitalitatea-localnicilor-pot-genera-beneficii> ;
13. https://ipp.md/wp-content/uploads/2020/10/BOP_10.2020.pdf ;
14. http://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala_04%20NIV__NIV050/NIV050090.px/table/tableViewLayout1/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774 ;
15. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Employment_-_annual_statistics/ro&oldid=524119;
16. https://moldova.fes.de/fileadmin/user_upload/2021/Publications/RAPORT_DE_STARE_A_TARII_2021_RO.pdf.